

Advies 'Mediabeleid'

1. Inleiding

1.1. Mediabeleid in de afgelopen jaren

Vanaf het ontstaan van de Dopingautoriteit uit de fusie tussen het NeCeDo en DoCoNed heeft de organisatie gestreefd naar een goede, laagdrempelige relatie met de (serieuze) media. De directeur (inmiddels voorzitter) trad en treedt op als woordvoerder, en in een gemiddeld jaar wordt hij zo'n 400 keer door een journalist of redacteur benaderd. Veel van die contacten zijn buiten kantoor tijd, en verlopen via de mobiele telefoon. Het telefoonnummer staat niet op de website vermeld, maar is algemeen bekend bij de relevante redacties en journalisten. Live uitzendingen op TV zijn welhaast per definitie buiten reguliere kantoor tijden.

Lang niet alle contacten zijn erop gericht direct tot publicatie van verstrekte informatie over te gaan: een deel van de gesprekken kan als 'achtergrondgesprek' gekenschetst worden.

Informatie over individuele zaken of personen wordt niet verstrekt. Reden is niet alleen de wens betrokken sporters en anderen niet onnodig te belasten (publiciteit wordt veelal als extra sanctie ervaren), maar zeker ook om niet in discussies over individuele zaken te verzeilen, en 'daar boven te kunnen staan'. Dit alles nog los van beperkingen op basis van privacyregels en -wetgeving.

Naast deze benadering van de media streeft de Dopingautoriteit ernaar om zoveel mogelijk goede en betrouwbare informatie te verstrekken via de website en publicaties. Voor journalisten zijn de jaarverslagen en persberichten van tamelijk groot belang. Het jaarverslag is door de jaren heen meegegroeid met de wensen van belanghebbenden, waaronder journalisten (maar vooral de sporters!).

Hoewel er nooit wetenschappelijk onderzoek is gedaan naar de impact van het mediabeleid en de perceptie van de organisatie door het grote publiek, zijn er veel aanwijzingen dat zowel de organisatie als de verstrekte informatie als (zeer) betrouwbaar worden gezien.

1.2. Mediabeleid vanaf 1 januari 2019, zoals wettelijk geregeld

De oprichting van het zbo per 1 januari jl. heeft grote gevolgen gehad voor het mediabeleid van onze organisatie. Meer dan verwacht. Twee wetten, namelijk de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en de (nog in te voeren) Wet open overheid (Woo) zijn daaraan debet.

Wob

In de voorbereidingen op de oprichting van het zbo is ook uitdrukkelijk naar de gevolgen van de Wob op de Dopingautoriteit gekeken. Deze wet geeft burgers het recht om informatie op te vragen bij bestuursorganen, en dat 'in het belang van een goede en democratische bestuursvoering'. In de praktijk is dit een recht waar vooral journalisten gebruik van maken, en niet alleen om de goede en democratische bestuursvoering te controleren, maar ook om andersoortige informatie te vergaren, en voor andere doeleinden.

Wij zijn ons er altijd van bewust geweest dat het onderwerp 'doping' een journalistiek interessant onderwerp is, en dat we dus konden rekenen op Wob-verzoeken. In dat licht is in het najaar van 2018 door collega's van VWS een 'Wob-training' gegeven aan een aantal stafleden, waarbij onze VWS-collega's inzicht gaven in hun aanpak, keuzes en procedures. Een meer dan globaal inzicht in de rechten, plichten en procedures die uit de Wob voortvloeien, is nu dan ook in onze organisatie aanwezig.

Woo

De Woo is nog niet van kracht, maar werpt haar schaduw al vooruit. Na jarenlange voorbereiding is het de verwachting dat het wetsvoorstel dit jaar door het parlement wordt aangenomen, met als verwachte ingangsdatum 1 januari 2020. De Woo gaat verder dan de Wob, want de Woo gaat - naast de reactieve openbaarmaking zoals al geregeld in de Wob - ook uit van *proactieve* openbaarmaking. De (te verwachten) impact van de Woo is nog volop in bespreking op ambtelijk niveau (en als zbo wordt de Dopingautoriteit ook bij dit overleg betrokken).

1.3. De eerste ervaringen na 1 januari 2019

Mede op basis van inschattingen van collega's van VWS leefde onzerzijds de verwachting dat het 'Wobben' langzaam op gang zou komen, en dat het aantal en de omvang van de verzoeken beheersbaar zouden zijn. Dit bleek een misrekening te zijn. In de eerste week van januari ontvingen wij 21 Wob-verzoeken, waarvan een aantal uiterst bewerkelijk is als tot beantwoording wordt overgegaan. Afgaande op deze 21 eerste verzoeken moet de conclusie luiden dat:

- Deze verzoeken in het geheel niet gericht zijn op democratische controle van dit bestuursorgaan.
- Deze verzoeken veeleer gericht zijn op het verzamelen van inhoudelijke informatie over dopingzaken (in de meest brede zin).
- Deze verzoeken door aard en omvang niet (allemaal) kunnen worden afgehandeld zonder het primaire proces (zijnde de uitvoering van onze primaire wettelijke taken volgens de Wet uitvoering antidopingbeleid) in direct gevaar te brengen.

Dit vastgesteld hebbende, zijn de opstellers van alle 21 aanvragen uitgenodigd voor overleg. Dit overleg heeft bijgedragen aan begrip voor en inzicht in de impact die een en ander op onze organisatie heeft, en in de zeer matige opbrengst die er (gezien verschillende uitzonderingsgronden en beperkingen) van te verwachten is. Een groot deel van de verzoeken is daarop ingetrokken, maar voor een deel wel vervangen door 'informele verzoeken' om (globaal) dezelfde informatie.

Op het moment van schrijven resteren er nog vier formele Wob-verzoeken, waarvan er één is beantwoord (gedeeltelijk toegewezen) en de andere drie zich in verschillende stadia van behandeling bevinden. De afdeling juridische zaken behandelt de formele verzoeken, waarbij de voorzitter zal besluiten op de eventuele bezwaarschriften. De voorzitter behandelt de informele verzoeken.

Om de impact op de uitvoering van onze primaire wettelijke taken zo gering mogelijk te houden, zal de mogelijkheid tot afwijzing (geheel of gedeeltelijk) van verzoeken op grond van de in de Wob genoemde uitzonderingsgronden en beperkingen maximaal worden benut.

1.4. De lessen, de plannen en de huidige Stavaza

De eerste ervaringen hebben duidelijk gemaakt dat er maatregelen nodig zijn om te voorkomen dat Wob-verzoeken onze organisatie compleet gaan ontregelen.¹ Er is dan

¹ Waarbij moet worden aangetekend dat er na de eerste 21 Wob-verzoeken in het geheel geen verzoeken meer ontvangen zijn. Het is dus denkbaar dat de structurele belasting goed beheersbaar zal blijken te zijn.

ook een aantal directe maatregelen genomen, waarvan een deel overigens toch al gepland was, maar voor op een later moment.

De belangrijkste maatregelen zijn:

Overleg met journalisten en redacteuren

Mede gezien de (naar men zegt) gewaardeerde relatie met de Dopingautoriteit blijken de betrokken journalisten niet geneigd om hun Wob-verzoeken 'er coûte-que-coûte door te drukken'. In tegendeel, het gevoerde overleg heeft tot op zekere hoogte de druk verminderd, maar die zeker niet weggenomen. Volledige beantwoording van de resterende verzoeken is nog steeds onmogelijk (met de beschikbare capaciteit). Desalniettemin blijkt dit soort overleg nuttig en nodig, vooral met het oog op de langere termijn. Dat in het eerste overleg is gecommuniceerd dat een stroom Wob-verzoeken voor ons betekent dat de 'gewone' relatie met de het betreffende medium zal verslechteren is weliswaar gepercipieerd als chantage, maar bleef niet zonder effect.

Informele verzoeken

Door te stimuleren dat formele Wob-verzoeken worden vervangen door informele verzoeken wordt een behoorlijke tijdswinst gerealiseerd. Deze kunnen in minder tijd en (dus) sneller worden afgehandeld.

Mediapagina

Er is in hoog tempo een 'mediapagina' toegevoegd aan onze corporate website, en naast algemene informatie voor de media staan daar links naar verschillende belangrijke bronnen van informatie. De gedachte is dat er sprake moet zijn van een groeiemodel, waarbij meer links worden toegevoegd als daaraan behoefte blijkt te bestaan.

Zie: <https://www.dopingautoriteit.nl/dopingautoriteit/informatie-voor-de-media>

Openbaarmaking bestuurlijke documenten

Een bijzondere groep documenten zijn de documenten die samenhangen met 'het bestuurlijk proces', waaronder ook de vergaderstukken van de Raad van Advies. Deze zullen proactief (maar uiteraard pas na vaststelling) openbaar worden gemaakt. Bij de opzet van deze documenten wordt al rekening gehouden met deze openbaarmaking, wat onder andere betekent dat persoonlijke meningen en verwijzingen naar personen niet worden opgenomen. Voor zover dergelijke informatie moet worden vastgelegd (denk aan verslagen van een inhoudelijke discussie) zal die in een apart (niet openbaar te maken) document worden opgenomen.

Zie o.a.: <https://www.dopingautoriteit.nl/publicaties/vergaderstukken/raad-van-advies>

'Inregelen' procedure afhandeling Wob-verzoeken

Tenslotte heeft de behandeling van de eerste vier (gehandhaafde) Wob-verzoeken ons al veel geleerd over wat de beste, meest efficiënte aanpak is. De uitzonderingsgronden en beperkingen worden nauwkeurig beoordeeld en toegepast. Alle ontvangen verzoeken worden binnen enkele dagen openbaar gemaakt, en de uiteindelijke beschikking wordt ook openbaar gemaakt, gelijktijdig met de toezending aan de aanvrager.

Zie: <https://www.dopingautoriteit.nl/wobverzoeken>

2. Adviesvragen

Kan de Raad van Advies zich vinden in de gekozen aanpak?

Welk advies kan de Raad van Advies aan de voorzitter meegeven bij de verdere ontwikkeling van het mediabeleid?

3. Advies

De Raad van Advies adviseert het huidige beleid te blijven volgen: dit is altijd goed en vakkundig geweest.

Voor wat betreft de relatie van de Dopingautoriteit met de media steunen zij de door de voorzitter uitgesproken voorkeur om vooral een informele/coulante relatie met de media te (be)houden.

Officiële Wob-verzoeken dienen uiteraard afgehandeld te worden., met inachtneming van eventuele uitzonderingsgronden of beperkingen zoals geformuleerd in Hoofdstuk 5 van de Wob.

4. Appreciatie door voorzitter Dopingautoriteit

Met waardering heb ik kennis genomen van het advies van de Raad van Advies.

Het verheugt mij dat de Raad het mediabeleid steunt, zoals dat over de afgelopen jaren door de Dopingautoriteit ontwikkeld is. Het is mijn voornemen om mij te blijven inzetten voor een snelle, deskundige en ook 'persoonlijke' informatieverstrekking aan de media. En ik stel met genoegen vast dat van het werk van de Dopingautoriteit over het algemeen deskundig en objectief verslag wordt gedaan, en dat standpunten meestal correct en afgewogen in de media worden weergegeven.

Vanzelfsprekend omarm ik het advies van de Raad om bij de afhandeling van Wob-verzoeken de uitzonderingsgronden en beperkingen in acht te nemen. De ervaring met de inmiddels afgehandelde Wob-verzoeken heeft aangetoond dat toepassing van de wettelijke criteria ertoe leidt dat slechts een zeer klein deel van de door journalisten gevraagde informatie kan worden verstrekt. De voor de Dopingautoriteit belangrijkste uitzonderingsgronden en beperkingen zijn in Wob artikel 10, lid 1 sub d en lid 2 sub e te vinden, aangezien de tot nu behandelde Wob-verzoeken veelal betrekking bleken te hebben op persoonsgegevens. Ik stel ik dit kader nogmaals vast dat de ontvangen verzoeken absoluut geen betrekking hebben op het publiekrechtelijke belang van een goede en democratische bestuursvoering, maar veeleer het karakter hebben van *fishing expeditions*.

Voor de volledigheid voeg ik hieraan toe dat beperkingen in tijd en middelen ons tot het maken van keuzes kunnen dwingen. Het laat zich immers aanzien dat het gelijktijdig continueren van ons laagdrempelige mediabeleid in het gedrang kan komen door de wettelijke plicht om tijdrovende Wob-verzoeken af te handelen. Daar waar sprake is van dit dilemma zal ik er zo nodig voor kiezen om de informatieverstrekking aan journalisten te beperken of geheel stop te zetten, om zodoende tijd vrij te maken voor de afhandeling van door dezelfde journalisten ingediende Wob-verzoeken.

Herman Ram
Voorzitter

27 maart 2019